

PROVINCIALE

Ente

D'Errico

3966

MATERA

BIBLIOTECA

STIGLIANI

13104
262
JOANNIS JATTA

JURISCONSULTI NEAPOLITANI

DE INTESTATA SUCCESSIONE
IN SUBFEUDIS

NOVA PATRIJ JURIS ENUCLEATIO.

NEAPOLI MDCCXCIV.

Ex Typographia MICHAELIS MIGLIACCIO.

Cum publi. venia.

Nullius addictus jurare in verba Magistri.

Horat. Lib. I. Epist. I. vers. 14.

IVLIO. IMPERIALI

S. ANGELI. LANGOBARDORVM. PRINCIPI

VETVSTA. GENERIS. NOBILITATE

NEMINI. SECVNDO

INGENII. ACVMINE. MORVM. ELEGANTIA

ANIMI. PRAESERTIM. MAGNITVDINE

AC. LIBERALITATE. INCOMPARABILI

OPTIMO. STVDIOSAE. IVENTVTIS

MAECENATI

PEVDALES. HASCE. LVCVRATIONES

GRATI. ANIMI. TESTEM. SEMPITERNUM

IOANNES. IATTA

D. D. D.

I N D E X

TITULORUM.

C A P. I.

DE feudorum, ac subfeudorum origine,
qualitate, nomenclaturis, diversisque
speciebus. pag. 8

C A P. II.

*De subfeudis militaribus in Constitutione
Ut de successione Imp. Fridericum
egisse demonstratur.* 51

C A P. III.

En adverso scripta refelluntur. 79

C A P. IV.

*Gratie Philippi I., ac Caroli VI., quæ
in Pragmaticis Sanctionibus XXXIII.,
et XXXVIII. de feudis continentur,
expendantur.* 106

CAP.

§C * * §C

C A P. V.

Feudales Consuetudines expenduntur. 123

C A P. VI.

De adscendentium successione in subfeudis. 140

U. J. D.

* * §C

U. J. ~~EXCELSIS~~ eph Maffejus in hac Re-
Studiorum Universitate Professor Primarius re-
videat autographum enunciati operis, cui se sub-
scribat ad finem revidendi ante publicationem,
num exemplaria imprimenda concordent ad for-
mam Regalium Ordinum, & in scriptis referat
porissimum, si quidquam in eo occurrat, quod
Regiis juribus, bonisque moribus adversetur, &
si merito typis mandari possit. Ac pro exequutio-
ne Regalium ordinum idem Revisor cum sua re-
latione ad nos directe transmittat etiam autogra-
phum ad finem. Datum Neapoli die XIX. men-
sis Novembris 1793.

Fr. Alb. Arch. Cap. M.

Signore.

HO letto con attenzione , e con piacere d'ordine di V. M. il libro intitolato *Joannis Jatta Jurisconsulti Neapolitani de intestata successione in subfeudis*. In questo il dotto Autore esamina, come debba regularsi la successione intestata ne' suffeudi , se a tenore del diritto comune feudale , oppure secondo le leggi nostre patrie , e le Costituzioni del nostro Regno ; quistione , ch' egli discifera con somma erudizione, e con argomenti da altri non tocchi . Nè contiene cosa , che possa offendere i diritti della Corona , e 'l buon costume ; il perchè stimo poterli dare alle stampe , se altramente non sembrerà a V. M. , a cui facendo umilissimi inchini auguro mille anni di prosperità . Napoli li 4. Dicembre 1793.

Di V. M.

Umiliss. devotiss. ed obligatiss. servo, e vassallo
Giuseppe Maffei primario professore .

Non inani scribendi prurigne , sed veri , rectique studio brevem de intestata subfeudorum successione disputationem aggredior , qua praesertim Imperatoris Friderici II. Constitutionem *ut de successione* nova interpretatione illustrabo . Nec mihi quis obiiciat , quod post tot , tantosque Scriptores , post innumera congesta , editaque commentaria , vel inutile , vel superfluum saltem opus evadat . Sane , si in ea , quae hucusque scripta sunt sedulo is animadverterit , fateatur oportet quamplurimos hujusce Constitutionis Interpretes turpi errore circumactos rem subfeudorum

A

suc-

successoriam inextricabilibus involvisse quaestionibus, ob quas forum adhuc fluctuat: paucos vero veritatem, rectumque Constitutionis sensum sequutos, non ea tamen, qua par erat, dignitate rem pertractasse. Celeberrima quidem, tum in scholis, tum in Foro quaestio est, an in subfeudis planis militaribus ex feudorum libris, vel ex constitutione *Ut de Successionibus* statuenda sit intestata successio. Hac in re Interpretes in diversas abiire sententias. Pauci quidem, sed boni Fridericianae Constitutioni locum esse statuerunt, at vel pro brevi institutionum ratione, vel quia parum curiosi fuerunt, multis, quae allegari potuissent omissis, paucis sese expedierunt. Reliqui vero, qui non pauci sunt, Andreae de Isernia errore decepti, ipsiusque caeci sectatores, Constitutionis verbis minime perpensis, solaque inani auctoritate ducti ex feudali jure rem omnino decernendam esse tradiderunt, quae
opi.

opinio pro communi plerisque arridet. Ex hoc vero monstrosas in medium protulere conclusiones. Isti enim pro certo habent, quod in subfeudis aetatis praerogativa minime sit servanda, ac omnes aequae filii ad successionem admittantur: ex latere vero conjuncti ad septimum usque gradum veniant. Licet vero opinio isthac apertissime legibus adversetur, tantus est ipsius sectatorum numerus, ut etiam sanae mentis Judex decipi facile possit. Quanta vero ex hoc perniciēs evadat, per se quisque colliget. Feuda quidem maxima Regni pars sunt, ac vix feudum invenies, quod plura subfeuda non habeat. Tantus igitur error, & juri feudorum publico, & privatorum juribus adversatur, immo & ipsorum feudorum deteriore efficit conditionem. Succedendi enim ratio a nostra Constitutione definita subvertitur; natu majores aetatis praerogativa eadem lege concessa privantur; ac demum, tum

ob feudi divisionem, tum ob ampliores
 successionis gradus difficilior evadit de-
 volutio, ac deterior feudi fit condi-
 tio: quod quidem, tum Baronum, tum
 Regis ipsius, cui feudum posset aperiri
 jura minuit. His sane attentis, cum cla-
 rissima sint argumenta, ex quibus ista
 Interpretum sententia monstrosa evinci-
 tur, quæ nemo adhuc in medium pro-
 ferre fategit, non inutile quidem puta-
 vi novum fere opus suscipere, quo ve-
 ritas, legumque sententia ex communi
 Pragmaticorum errore incolumis servetur.
 Hæc igitur disputatio tota in eo est, ut
 contra omnes fere Interpretes extra o-
 mnem dubitationis aleam habeatur, Fride-
 rici II. Constitutionem *Ut de successioni-*
bus, non vero feudales consuetudines in
subfeudis militaribus intestatam successio-
 nem decernere: cui sane rei aliquid per
 me novæ lucis accedet. Cum vero res circa
 prædictæ Constitutionis interpretationem

præ-

præsertim versetur, optimum quidem erit
 Constitutionem ipsam præmittere, cui ti-
 tulus est. *De successione nobilium in feudis.*

Ut de successione Comitum, & Ba-
ronum, & eorum omnium, qui feuda a nobis
in capite tenent, vel ab aliis etiam, nulla
omnino in posterum dubietas possit oriri,
dilucida constitutione sancimus, feuda te-
nenti, filios, nepotes, & ex eis prone-
potes, trinepotes, & usque in infinitum
ex descendentis linea descendentes, cujus-
cumque sexus sint, libere, & absolute posse
succedere, servata tamen sexus prærogati-
va, ut mulieri masculus præferatur, necnon
majoris ætatis inter eos, qui vivunt in Re-
gno specialiter jure Francorum. Ex colla-
terali linea venientes, ut fratres, sive ex
utroque parente, sive ex altero tantum,
& sorores in capillo, excluso etiam commu-
ni patre superstite, omnino succedunt. Con-
jugatæ autem, & dotatæ a fratrum suc-
cessionibus repelluntur. Filii autem fra-

A 3

trum

trum in his, quæ communis patris fuerunt, avi eorum scilicet, idem jus, quod pater eorum habeant. In acquisitis patruo ex largitione nostra, vel quolibet titulo jure suo nepotes ex fratribus non succedunt. In ulteriori autem gradu positus, scilicet filiis nepotum ex fratribus, & sequentibus in his etiam, quæ communis proavi fuerint successio non defertur. Filiae autem in capillo post mortem patris in domo manentes majores sorores conjugatas, & dotatas de bonis patris excludunt. Ceterum, si de bonis paternis dotatae non sunt, majores minoribus præferuntur, si Francorum jure vivant: si autem vivant jure Longobardorum, collatis dotibus in viriles partes successione divisa portionem suam conjugata, seu conjugatae quaecumque sint poterunt vindicare. In omnibus autem, in quibus prædiximus, alios velut ultiores gradu, sive in communium prædecessorum rebus, sive in acquisitis excludi debere, spem nostræ

gra-

gratiæ petentibus non negamus: immo ipsos aliis in liberalitate nostra præferre disponimus, si ejusdem feudi ad nos rationabiliter devoluti, simul competitores existant; dummodo a consanguineis tantum nostræ Curiae offeratur, quantum ab extraneo erit oblatum. Si tamen nos, vel in demanio nostro feuda ipsa tenere velimus, vel aliis ex mera liberalitate donare, injuriam nullus sibi fieri existimet, si quod ad jus nostrum juste devolvitur, vel retineamus nobis, vel aliis, qui a nobis præstolantur beneficia, conferamus.

Totam rem feudorum successoriam hac Constitutione Fridericus complecti voluit. Ex ipso vero sermonis ordine triplex esse hujusce sanctionis objectum dignoscitur. Primo enim Imperator de feudis egit, quæ suæ legi subjecit, deinde de descendentium, ac postremo de conjunctorum ex latere successione. Quoad vero rem successoriam satis, superque a nostris Inter-

A 4

pre-

pretibus scriptum est. At quoad feuda in Constitutione comprehensa, pleniori res indiget commentario, cui manus apponam.

C A P. I.

*De feudorum, ac subfeudorum origine,
qualitate, nomenclaturis,
diversisque speciebus.*

§. I. **I**psum Constitutionis exordium diversas feudorum exhibet species, de quibus Imperator agere voluit. En ipsius verba. *Ut de successione Comitum, & Baronum, & eorum omnium, qui feuda a nobis in capite tenent, vel ab aliis etiam, nulla omnino in posterum dubietas possit oriri, dilucida constitutione sancimus ec.* Ex recta quidem hujusce exordii interpretatione res omnis pendet, ideoque feudorum divisionem ab Imperatore propositam explicare, atque ad trutinam re-

vocare, non inutile censeo, ut inde clarius eniteat, an verbis hisce subfeuda pariter fuerint comprehensa.

§. II. Quæ de feudorum origine ab Eru-
ditis scripta sunt neminem latent. Qui-
dam apud Romanos ipsos feuda invaluisse
crediderunt, idque alii a Romanorum cli-
entibus, alii a militibus limytrophos
agros possidentibus, alii a stipendiariis præ-
diis repetenda esse autumarunt. Apud Per-
sas alii feuda reperire studuerunt, cujus
notæ præsertim est Joannes Niellius in
disput. feud. cap. 1. th. 1. His vero,
aliisque similibus rejectis, certissimum
est, atque communi hodie eruditorum
sententia firmatum, feuda apud Ger-
manos primo sua habuisse incunabula,
atque ex Germaniæ populis, tum in Gal-
liam, tum in Italiam fuisse inuenta. Feu-
dorum enim quædam veluti lineamenta apud
Germanos ex Cæsare habemus de bello
Gall. lib. IV. cap. VI., atque ex Tacito

de moribus Germ. cap. XIII. , & sequi.
Mos enim apud Germanos erat, ut qui, tum generis nobilitate, tum bellica virtute ceteris præstarent, fortissimorum juvenum globo circumdati incederent, qui nil nisi bellicam artem profiterentur. Illi dicebantur *Principes*, isti vero *Comites*, ipsorumque præcipuum sacramentum erat *Principes* tueri, itaut Principe cæso e bello reverti magnum dedecus esset. *Principes* vero rebus bello, raptuque partis liberales erga comites esse solebant. Ipsos etiam *Principes* pro Magistratibus se gessisse, ac suis Comitibus jus dixisse ex eodem Cæsare colligitur. Hinc Tacitus comites *in pace decus, in bello præsidium* appellat.

§. III. Ex Germania in Galliam, ac deinde in Italiam confluisse feuda Eruditis placet, ipsaque Francorum gentem intulisse demonstrant. Francos insigni armorum gloria præstantes e Scythiæ populis

lis originem traxisse, suisque egressos finibus Germaniæ partem Rhenum inter, ac Oceanum occupasse magni nominis Scriptores tradunt. Suis ibi constitutis sedibus, cum Romanorum jugum diu tolerassent, eo tandem excusso *Francos* sese appellarunt, quasi nullius imperio subjectos. Alii vero *Francos* nil aliud quam *fœderatos* Germanica voce significare volunt, quasi eo Francorum vocabulo Germani omnes designentur, qui fœdere inter se inito suam libertatem adversus Romanos tuendam suscepissent. *Conf. Paul. Canician. in barbar. leg. antiqu. in monit. ad leg. salic.* Utcumque res sit, Francorum gens Galliæ parte occupata *Franconiam* eam appellavit. *Vide Tritem. de orig. gent. Franc. lib. I. Gerard. Mercat. in Atlant. min. Cap. I. & Franciscum Hotom. in Francogallia cap. IV.* Postea vero sub Ferramundo Rege maxima Galliæ parte potita Francorum Regnum apud Gallos initum ha-

habuit, variæque conditæ sunt leges, ut testatur *Petr. Gregor. Syntagm. juris univ. lib. 45.* Post longam annorum seriem Clodoveus Childerici filius, ac Merovei Ne-
pos in Francorum Regno successit, inde-
que Francorum Regum stirps *Merovingio-
rum* est dicta. Clodoveus Alarico Visigo-
torum Rege victo, cæsoque totam fere
Galliam suo subjecit imperio, ac primus
ad Alpes usque Francorum Regnum ex-
tendit. *Conf. Gregor. Turonens. in histor. Franc. lib. 2:*

§. IV. Feudorum igitur instituta, quæ
Germaniæ sua debent incunabula, a Fran-
cis sane in Gallia ad maturitatem perdu-
cta esse non est ambigendum. In Franco-
rum enim historia primam feudorum men-
tionem occurrere recte statuit Enricus Mau-
ritius in *Corollar. VII. ad dissert. de princ.
jur. publ. Germ.* Ex iisdem vero Franco-
rum institutis, tum in Italia, tum præ-
sertim apud nos invaluerunt. Qua de re
vi.

videnda quidem sunt, quæ scite, atque
elegantè nuper congeffit. J. C. noster
Marinus Guaranus in *jur. Feud. Neap. ac
Sicul: lib. I. cap. I. II. III., & IV.* Mihi
enim pro brevi hujusce disputationis in-
stituto pauca quidem delibare, cetera vero
ab aliis jam tradita omittere oportet.

§. V. Postquam igitur hoc pacto feuda
suam, tum in Gallia, tum in Italia ha-
buerunt firmitatem, certum quidem est
ipsa bellicæ virtutis præmia fuisse, unde
beneficia pariter sunt dicta, quæ Reges
suis concedebant militibus, ut fideles sibi
essent, & cum bellum inferri oporteret mi-
litari opera ipsos juvarent. Ex hoc feuda
sub fidelitatis, ac militiæ onere concedi
cæperunt. Ipsa vero in plures species
fuisse divisa, ex feudorum libris col-
ligitur. Habemus enim feuda Advocatiæ,
Cancellariæ, Guardix, Canevæ, Camerae,
Castaldiæ, aliaque similia, quæ cum ab
usu jam recesserint, in iis immorari non
lu-

lubet, satis enim, superque eruditi hæc omnia feudorum genera suis scriptis illustrarunt. Aliam pariter feuda subierunt divisionem ex concessionum formulis desumptam. Quædam enim ex pacto, & providentia feuda sunt, quæ scilicet solis in investitura vocatis necessario deferuntur. Alia sunt mere hereditaria, quæ in quemlibet transferri possunt. Alia demum mixta sunt, quæ quidem in concessione vocatis, sed hereditaria qualitate adjecta deferuntur, cujus notæ sunt omnia fere Regni Neapolitani feuda.

§. VI. De hisce Feudorum differentiis in Friderici Constitutione *Ut de successio- nibus* non agitur. Distinctio ab Imperatore proposita diversam tantum concedentium respicit qualitatem. Ibi enim agit de feudis, quæ *in capite a nobis* tenentur, *vel ab aliis etiam*. Quid hisce verbis sibi velit Imperator paucis expediam. Feuda, ut jam dictum, fortissimis, nobilibusque

viris initio a Regibus concedi ceperunt ob militaris virtutis præmia. Hi vero non soli in præliis Regi aderant, sed suorum commilitonum globo circumdati ipsum juvabant. Compertum satis est milites olim sub Regibus stipendia non fecisse, sed quoties bellum indici oporteret, baronum copias Regios exercitus confecisse. Sicut igitur Barones Regi serviebant, sic ipsi suorum militum ope indigebant. Hinc sane enata subfeuda. Baronibus enim necesse fuit suorum militum animos sibi devincire aliquam ex feudo partem delibando, ipsorumque præstantioribus sub militia, ac fidelitatis onere donando, ut in bello præsto sibi adessent. Subfeuda ex ipsis feudorum cunabulis invaluisse quidam putarunt, quod *Jac. Car. Spernerus* ex veteribus Germaniæ monumentis inferre studuit *de orig. feud. jur. ad consuet. referend.* §. XV. not. p. Omissis vero, quæ ad hanc rem ipse congerit, fatendum est

nil certum statui posse . Certissimum tamen est subfeuda pro militiæ commodo fuisse inventa , ut optime tradit Andreas Kochlius *de Subfeudis cap. I. n. 3.* Hinc subfeudatarii æque ac feudatarii omnes Regi serviunt . Rex enim caput , & fons omnium feudorum est , ut eleganter annotat Joan. Papon. *rer. in Curia Paris. judicat. lib. I. tit. XIV. de admortizationibus sub arrest. I. a Kochlio relatus in append. de mat. subfeud. singul. XI.* Quod quidem ex feudorum libris etiam colligitur . In titulo enim *de lege Corradi §. similiter* statuitur , quod subfeudum militi concedi debeat , *ut Domino similiter servire possit .*

§. VII. Subinfeudare vero est *aliud de feudo subinvestire* . Vide Vilhelm. Anton. *in addit. ad Cap. I. Kochlii n. 53.* Id sane olim sine Regis venia Baronibus licebat : quamvis enim feudi alienatio vetita fuerit , in feudum tamen recte dari

poterat C. *Imperialem de prohib. feud. alien. & tit. qualiter olim pot. feud. alien.* subinfeudatione enim feudi natura minime mutatur , Ex patriis vero legibus secus se res habet . Primus enim Rogerius in *Const. scire volumus de jur. Rer. Regal. & Fridericus II. in Const. Constitutionem divæ memoriæ de revocat. feud.* omnem alienationem sine Regis venia prohibuerunt . Subfeuda igitur in Regno absque Regis assensu constitui nequeunt . In iis vero , quæ constituta reperiuntur , vel Regius assensus intercessit , vel xxx. annorum spatio intercessisse præsumi plerique tradunt . Ex diutina enim possessione assensum , ceterasque extrinsecas solemnitates præsumi jus non vetat l. 10. C. *de petit. hered. Gothofred. ad hanc l. quibus addendus de Marinis allegat. 129. n. 7.* cum ceteris ab ipso relatis . Quæ vero subfeuda feudo aperiuntur , ea iterum Barones sine assensu concedere possunt .

Fridericus enim *excadentias*, sive res devolutas iterum concedi non vetuit.

§. VIII. Feudatarii vero olim *vassi*, *vassalli*, ac *vassi dominici* dicti sunt, immo ipsa fides, quam feudatarii Domino, vel Principi præstare solebant *vassaticum* dici consuevit, ac eodem nomine præclarum aliquod facinus in præliis patratum venire solebat. Ita sane dictos esse, quasi dominis suis inserviant ex *Carolo Dufresne* habemus. Alii vero Germanicæ voci *GUESSEL*, idest *Socius*, *comes*, *commilito* rectius etymon tribuerunt *Hotom. de verbis feudalibus* verbo *vassi*. In feudali autem jure tres vassallorum species occurrunt. Prima *valvasorum*, seu Capitaneorum, idest Ducum, & Comitum. Altera *minorum valvasorum*, qui Ducum, & Comitum subvassalli sunt. Tertia *valvasinorum*, qui a minoribus valvasoribus res feudales tenent *lib. I. F. tit. I. §. 1, & 4., & lib. II. tit. X.* Valvasinis vero res, quæ

quæ non jure feudi haberentur, concedi solebant. Valvasores, seu *vavafores* *Zafius*, alique ex eo dictos putant, quasi ad valvas dominorum starent ad eorum jussa parati. Rectius vero idem *Dufresne* arguit vavafores a *vassis dominicis* nil differre, quo nomine olim milites veniebant *in verb. vavasoratus*. Hinc valvasores majores sunt primi gradus milites, nempe Duces, & Comites, sive Capitanei. Valvasores minores sunt milites secundi gradus, qui nempe a Capitaneis feuda tenent, cum eodem militiæ onere. Omnes tamen unum ordinem constituunt; sæpe enim, tam majores, quam minores valvasores, simplici valvasorum, vel militum nomine appellantur. Nec quilibet miles valvasor est, sed tantum qui feuda habet. Unde in *Const. prosequentes de pugnibus sublati* tres militum gradus *Fridericus* distinguit, idest *Comites*, *Barones*, ac *simplices milites*. Comites, majores valvasores sunt

sunt. Barones vocantur quicumque feuda, vel etiam subfeuda possident *Const. universis de servand. indemn. Comit.*, & *Baron.* Simples vero milites sunt, qui feuda non possident, adeoque Barones, vel valvasores appellari nequeunt.

§. IX. Vidimus jam quæ sint subfeuda, quive subvassalli. Isti, cum non a Rege, sed a Baronibus feuda teneant, ideo dicuntur feuda *tenere ab aliis*. Feuda igitur quoad concedentium personas in duas simpliciter discescuntur species, sive enim a Rege tenentur, sive a Barone. Idque Fridericus verbis illis edixit *qui feuda a nobis in capite tenent, vel ab aliis etiam*. Feudum enim *in capite* est, quod a Rege tenetur, unde *capitale* feudum dictum pariter fuisse Dufresne tradit. Nuda igitur sermonis simplicitate inspecta per se quisque videt de feudis æque, ac de subfeudis Fridericum fuisse loquutum verbis illis *qui feuda a nobis in capite tenent vel ab aliis*

aliis etiam. Rem tamen tricus involvit vulgata feudorum divisio a Pragmaticis tradita. Ipsi enim in Regno alia esse feuda *quaternata*, alia *quaternata secundum quid*, alia *plana*, ac *de tabula*, sed militaria, alia demum rustica, & ignobilia docuerunt. Ex hac vero distinctione quam res per ipsos fuerit involuta incredibile est. Singula igitur enucleare pro recto disputationis ordine non abs re erit.

§. X. Quaternata dicuntur feuda, quæ in quaternionibus Regiæ Camerae inveniuntur inscripta, utpote a Rege concessa. Quaterniones media ætate dictæ sunt chartæ invicem compactæ. Sic habemus in *chronic. Petri VI. Reg. Aragon. lib. III. cap. 30.*, & *Alcuinus Pomeat VII.*

*Plurima bis Præsul præavit signa
stupendus,
Quæ nunc in chartis scribuntur rite
quadratis.*

Generatim vero quaterniones dicti sunt

libri, quibus aliquid adnotari consuevit, quod pluribus illustrat Carolus Dufresne in verb. *quaternio*, *quaternus*, *quaterunculus* n. 1. Hinc apud Petrum de Vineis Regesta dicta sunt *quaterniones Curiae lib. III. ep. 63. & 66.* Quaternare vero est quaternis distinguere, vel ordinare apud Joannem de Janua. Quaterniones igitur apud nos dicti sunt libri, qui omnes feudorum continent investituras cum regiis assensibus concessionibus ipsis praestari solitis, qui in Regiae Camerae Archivio hodie servantur. Sane ex ipso Nortmannici Principatus exordio optimo quidem consilio feudorum omnium concessiones in Regiis libris conscribi ceperunt, qui *defetarii* dicti sunt. Iis vero deperditis ob tumultum adversus Guilelmum I. Panormi excitatum, a Matthæo Notario ipsorum peritissimo restitutos fuisse tradit Hugo Falcandus *de calamit. Sicil. apud Carus. biblioth. Sicul. tom. I. pag. 440.* Hoc tamen

men vocabulum ex usu recessit, & qui prius *defetarii*, deinde *quaterniones* dohanæ dicti sunt, quibus verbis Fridericus usus est in *const. Magnae Curiae lib. I. tit. 40. & in constit. post mortem baronis tit. de morte baron. nunc. Imp.*, de qua paulo post sermo erit. Dohanæ vero nomine designari solebat domus, qua fiscales redditus inferri solebant teste Dufresne in verb. *dohana*. Hodie vero non *quaterniones dohana*, sed *Regiae Camerae quaterniones* libri isti appellantur. Inde conicere licet quæ feuda sint quaternata; ea nempe, quæ a Rege concessa in Regiae Camerae quaternionibus adnotata reperiuntur.

§. XI. At non uno tantum modo apud nos a Regibus feuda concedi consueverunt. Quædam enim ea lege concessa sunt, ut adohæ, ac relevii onera Regi feudatarius debeat. Aliâ vero ab ipso conceduntur, pactione tamen adjecta, ut adoha, ac relevium ad aliquem Baronem perti-

neat , in cuius Baroniam concessum feudum reperitur , vel etiam Baro ipse concedit , Regio tamen assensu impetrato . Huiusmodi feuda in Regiis pariter quaternionibus adnotantur , at quoniam , licet a Rege teneantur , non tamen feudalibus onera Regi , sed Baroni debentur , hinc Andreas de Iferniam primus feuda ista quaternata *secundum quid* , scholastico adhibito vocabulo appellavit , omnibus , pro more , plaudentibus Pragmaticis . Feuda igitur *secundum quid* quaternata ea sunt , quæ , vel Rex concedit , lege tamen adjecta feudalibus onera Baroni præstandi , vel ipse concedit Baro cum Regis assensu , & in Regiis quaternionibus adnotantur . Ad hæc vero subdere oportet non ex simplici Regis assensu *quaternatum* , *secundum quid* feudum effici . Distingui enim oportet , an assensus pro concessionis validitate impetretur vigore *Constit. Constitutionem divine memorie* , qua omnis feudi alienatio

in-

interdicitur , vel quia contrahentes a Rege feudum recognosci volunt . Secundo enim casu feudum quaternatum *secundum quid* efficitur , primo vero non .

§. XII. Antequam tamen hinc abeamus pro recta nostræ Constitutionis intelligentia , illud quidem firmare oportet , tam feuda scilicet quaternata , quam quaternata *secundum quid* , pro feudis , quæ *in capite* a Rege tenentur æque esse habenda . Ut feudum enim tale sit , a Rege concedi oportet , ex quo huiusmodi feudum *capitale* , ut jam dictum est , dici consuevit . Pro istius igitur conclusionis firmitate , illud perscrutandum arbitror , an feuda quaternata *secundum quid* Regia concessione indigeant . Res tamen disputatione caret . In promptu enim est Constitutio *post mortem de morte Baron. nunc. Imp.* Ea Fridericus sic statuit . *Post mortem Baronis , seu militis , qui a comite , vel Barone alio Baroniam aliquam , vel feudum tenuerit ,*
quæ

quæ in quaternionibus dohanæ nostræ inveniuntur inscriptis (en feuda secundum quid quaternata) defuncti mortem per Comitem, vel Baronem, a quo prædicta tenuerit, excellentiæ nostræ volumus nunciari. Et quid & quantum sit illud, quod defunctus ab ipso tenebat; mobilia etiam decedentis scribi volumus seriatim, & ea omnia in publica documenta redacta ad nostram Curiam destinari jubemus, ut ex iussione nostra quibus prædicta assignari debeant injungantur. Baroniam etiam sive feudum, quod ad concessionem munificentiae nostræ spectat, SI QUANDO A NOBIS CONCEDI CONTIGERIT, ut est moris, litteras nostras ad eum a quo feudum tenetur, curabimus destinare, & quod id, quod tenet ab eo, sive sit castrum, sive terra plana, ei, cui NOS CONCESSERIMUS, debeat assignare, suscepto tamen mandato nostro; & nulla mora protracta, comes, vel baro, illud exequi procurabit. Recepto verumta-

men

men aliquo relevio, ut est moris, quantitatem decem unciarum auri non excedens pro assignanda possessione Terræ concessa.

§. XIII. Perspicua Constitutionis verba hucusque relata nullo Œdipo conjectore indigent. In ea de feudis agitur, quæ tenentur a Comite, vel Barone, sed in quaternionibus dohanæ nostræ inveniuntur inscriptis, quæ quidem, ut supra jam tradidi, feuda sunt quaternata secundum quid. De hisce feudis Fridericus ait: si quando a nobis concedi contigerit; item cui nos concesserimus. Patet igitur hujusmodi feuda a Rege, non a Barone concedi, adeoque pro feudis in capite esse habenda: feuda enim in capite illa sunt, quæ a Rege conceduntur. Hoc adeo certum est, ut sequiori ævo diligentes Fisci Patroni ad concessionum ambiguitates tollendas, quæ verba ista in capite in ipsarum formulis adhibita parere solébant nova invenire vocabula sategerint. Cum enim, tum
feu-

feuda quaternata, tum quaternata *secundum* quid æque feuda *in capite* dicta fuissent, illud adiicere ceperunt, ut, quando a solo Rege feudum teneretur, verbo *immediate* uterentur: quando vero adoha baroni solveretur, & feudum quaternatum *secundum* quid evaderet, verbum *mediate* adhiberent. Hinc voces *mediate*, & *immediate* sunt exortæ. Hanc rem dilucide testatur Camerarius, cujus verba in re non levis momenti in medium proferre non piget; idque eo libentius agam, quod ipse haud sibi consequens in communem pariter incidit errorem.

§. XIV. *Fiscales* (inquit) paulo ante nos adinvenerunt cautelam, quod quando Baro vult subinf feudare aliquid de sua Baronia, & impetratur assensus Regius ponunt clausulam videlicet, dum tamen *immediate*, & *in capite* a Regia Curia teneat: nam illud tenere *in capite* erat prius sine ista distinctione *immediate*; NAM IN CAPITE

TE-

TENETUR A REGE, QUANDO AB EO; VEL AB ALIO BARONE EO CONSENTIENTE TENETUR, ut in *Constit. ut de successionibus*, & ibi Glossa & *Isernia. in dicto cap. I. de nat. succ. feudi*: sed addiderunt aliud verbum, videlicet IMMEDIATE quasi nullo modo tenet ab alio. Et sic aliud est tenere *in capite*, QUIA, SIVE TENET A REGE SIVE TENEAT A BARONE IN CAPITE TENET; aliud est tenere *immediate in capite*, quia tunc a solo Rege tenet. Per quæ vides feuda quaternata simplicia esse illa, quæ *immediate* tenentur a Rege, feuda vero quaternata *secundum* quid esse illa, quæ tenentur *mediate* a Rege, *immediate* autem a Comite, vel Barone, & in *quinternionibus Regiis* descripta sunt (1). Tum igitur ex constitutione post mortem, tum ex Camerarii auctoritate certum, fir-

mum-

(1) In repet. ad cap. Imperialem fol. 55. mibi vero 69. lit. L.

munque est Friderici II. ævo, tam feuda quaternata, quam quaternata *secundum quid* æque, ac indiscriminatum pro feudis *in capite* fuisse habita, quia Regia pariter concessione indigebant, & in Regiis quaternionibus adnotabantur. Quod quidem quantum ad rem nostram faciat pro recta Constitutionis interpretatione *infra* videbimus.

§, XV: Jam ad aliam transeamus feudorum speciem supra propositam, eorum scilicet, quæ *ab aliis* tenentur, ac subfeudorum nomine veniunt, a Gallis vero *retrofeuda* appellantur. Hæc a nostris scriptoribus feuda *plana*, ac *de tabula* appellantur, quarum dictionum usus turbas inter eruditos excitavit. Variæ enim de hac re sunt ipsorum sententiæ. Plerique tradunt ex eo subfeuda feuda *plana* fuisse dicta, quod in locis planis constitui solerent, secus, ac castra, quæ montes, ac colles occupabant. Ad id vulgo trahitur, quod

quod Carolus Dufresne assert *ex feud. campan. Parisien. in voc. planum*. Omnia autem feuda, quæ in prædicta villa tenentur, sive in plano, sive in bosco, sive in furnis. Necnon quod ipsemet Dufresne tradit *ex stabil. Blanchæ Comitissæ Trecensis anno 1212. ex Brusell. de usufrud. Campan.* Si aliquis Baronum decesserit, & plures reliquerit filias, primogenita filiarum habeat Castellum, aliæ habeant planam terram. Additur etiam ad hanc firmandam sententiam Friderici Constitutio *post mortem* paulo ante adducta. Ibi enim Imperator ait. *Sive sit castrum, sive terra plana*. At istorum sententia non utique probabilis mihi videtur. Subfeuda enim peculiari vocabulo feuda *plana* dicuntur, ut hujusce dictionis ope a feudis *quaternatis* distinguantur. Si igitur ex eo *plana* dicta essent, quod in planitie constituerentur, atque ratione situs a feudis *quaternatis* differrent, ea semper in plani-

nitie constitui oporteret, neque alia feuda, quam quæ *ab aliis* tenentur in terra plana consistere possent. Experientia vero docet feuda ista a Baronibus concessa colles etiam sæpenumero occupare. E contra feuda quaternata in planitie pariter consistere; quod insuper adducta Friderici verba ostendunt *sive sit castrum, sive terra plana*, in quibus de feudis quaternatis sermo est. Perperam igitur feudi plani etymon a planitie desumitur.

§. XVI. Probabilior sane mihi videtur illorum sententia, qui feuda plana ex eo dicta esse suspicantur, quod sine solemnitatibus in feudorum quaternatorum concessione adhiberi solitis constitui sole-
rent. Sic noster Georgius *in reper. feud. cap. VIII n. 14. tit. I.* Sane præter scripturæ, atque adnotationis in quaternionibus, varias pariter solemnitates in magnorum feudorum concessione adhibitas fuisse, ipsamque *per lanceam & confano-*

nuna

num fieri consuevisse tradit Muratorius *Antiqu. Ital. dissert. XI.*, quibus omnibus subfeudi investitura non indigebat. In regesto vero *feudorum Campanæ fol. 105.* aliisque Galliæ monumentis non semel occurrit *homagium planum, ac ligium*. Illud nude fiebat, ac sine solemnī fidelitatis sacramento. In hoc vero omnes adhibendæ erant solemnitates. Hac vocabuli *plani* explicatione admissa, recte procedit distinctio inter feuda quaternata, ac subfeuda. Illa enim omnibus adhibitis solemnitatibus, hæc sine solemnitatibus conferebantur.

§. XVII. Subfeuda dicta pariter sunt feuda *de tabula*, ut jam dictum est, qua in re nec Scriptores conveniunt. Quidam ex eo sic dicta fuisse putant, quasi de mensa baronis sint, eo quod pro reditu plerumque carnis, vini, panis, aliarumque frugum, vel pecuniæ concessa fuerint, quæ baronis mensam instruere possint. At

C

le-

levis profecto hæc est conjectura . Feuda enim plana a baronibus concedebantur non tantum sub redditu vini, panis, carnis, pecuniæ, aliorumque similium, sed et sæpissime sub militari servitio, pro quo potissimum subfeuda invaluerunt, quodque nil ad baronis mensam attinet . Alii ex eo feuda ista *de tabula* fuisse dicta putant, quod in Baronis tabula, non in quaternionibus Regiis adnotentur . Tabulæ enim vocabulo scripturam ipsam veteres designarunt, quod in latinis libris passim occurrit . In jure etiam de testamenti *tabulis* sæpissime fit mentio . Hinc *tabularium* pro Archivio usurpat *Claud. apud Non.* Tabularium Cicero Archivium vocat *in lib.I. de Nat. Deorum*, ac Virgilius *Georg.II.*

Insanumque forum, aut populi tabularia vidit.

In l. pariter *si mihi 92. ff. de legat. III.* tabularium dicitur locus, in quo paterfamilias privata servat instrumenta, ad quæ ad-

addenda, quæ *Jacobus Gothofr. scripsit in l. I. C. Theod. de tabul.*

§.XVIII. Mihi vero hæc omnia minime arrident, ac rem aliunde repetendam esse censeo . Ex hujusce enim dictionis significatione, quæ medio ævo invaluit rem omnem pendere autumo . Vox tabula ætate illa varie est accepta . Sæpissime vero pro re aliqua indigitanda, ad quam alia res, vel persona pertineret adhiberi consuevit . Sic de *tabula* alicujus aliquis dicebatur, quasi de illius familia . Sic pariter & res immobilis de alicujus *tabula* dici solebat, quasi de illius dominio, ut videre est apud Carolum Dufresne *in voc. tabula n. 13.* In feudalibus etiam *tabulam* pro feudo usurpari consuevisse testatur idem Dufresne : Sic aliquando *tabula dicta est in rebus feudalibus feudum ipsum, seu quidquid ad illud pertinet*: quod exemplis firmat ex veteribus Galliæ monumentis decerptis . His pariter addendum, quod in

Consuet. Turonens. occurrit *art. 279.* Ibi enim Dominus feudi, qui Vasalli prædia feudo adjungit, Gallico sermone dicitur *unir a sa table*, idest *sua tabulæ adjungere*. Vide *Dufresn.* in verbo *Mensa*, qui ad hanc eandem rem *Stephani Tornacens. ep. 77.* aliorumque complurium auctoritate utitur. Cum igitur *tabulæ* vocabulo feuda ipsa fuerint designata, ac vox *tabula* pro *toto* sumi consueverit, simpliciiori sane interpretatione adhibita ex eo subfeuda, feuda de *tabula dicta* fuisse puto, quod ex majori feudo concessa ad ipsum pertineant. Ut igitur hucusque adnotata in unum colligam, feuda plana, ac de *tabula* ex eo dicta sunt, quod & sine solemnitatibus a Baronibus fuerint concessa, & ex majori feudo sint decerpta. Ceterum de vocabulis certare non lubet.

§. XIX. Feuda vero ista plana, ac de *tabula* in duas discescuntur species, vel enim sub militari servitio conceduntur,

cu-

cujus locum tenet nunc *adohæ solutio*; vel sub *reditu* carnis, vini, panis, frumenti, aliarumve frugum. Illa vera feuda sunt, ac feudalem omnino retinent naturam, tum quia militibus olim concedi solebant, tum quia hodie militiæ onus sustinent. Hæc vero feudi naturam non habent, ac nil in ipsis feudale est nisi census. Corpora vero allodii jure censentur, *emphyteusis* naturam assumunt, ac in rebus feudi sterilibus consistunt. Ignobilibus vero personis concedi solebant, quæ *villanorum* nomine in nostris Constitutionibus indigitantur. Illa subfeuda *militaria* sunt, hæc *rustica*, quæ feudorum potius simulacra, quam feuda sunt.

§. XX. Aliis etiam vocabulis Scriptores feuda rustica designarunt. Ea enim *tenasias*, *tenimenta*, atque *excadentias* vocant. Tenimenta sane media ætate dicta sunt prædia non feudalialia, quæ *de domino aliquo tenebantur*, quod pluribus il-

C 3

lu-

lustrat *Dufresn. in verb. tenementum*. Cur vero peculiare *excadentiarum* nomen rusticis feudis tribuere ipsi voluerint satis non liquet, *excadentiæ* enim bona quælibet vacantia sunt, quæ in jure Romano *patrimonium cadens* appellantur *l. ult. C. de bon. vacant. & in Constitutionibus Siculis lib. I. tit. 84. 85., & lib. II. tit. VI. excadentiæ Curie* sunt bona caduca, quæ ad Fiscum pertinent, cum similibus, quæ in veteribus monumentis occurrunt. Quæ igitur ratione peculiare *excadentiarum* nomen feudis rusticis tribui debeat nescio. Vidimus jam quæ sint feuda plana, ac de tabula. De ista vero quatruplici feudorum divisione omnes uno ore Pragmatici conveniunt quod adeo verum est, ut & in scholis, & in foro, quas hucusque enucleavi feudorum species, eæ passim ab omnibus teneantur, de quo post Andream de Ifernia, aliosque videndus Consiliarius noster Jo. Bapt. Ferrari *in tract.*

de feudis lib. II. tit. V. cap. unic.

§. XXI. At non semel in Foro dubitari contingit de subfeudorum qualitate, an sint militaria, vel rustica. Cum enim ipsorum vetustæ concessiones privatæ plerumque sint scripturæ, nec publicis contineantur Archivis, facile possunt deperdi. Sæpe & sine scriptura feuda sunt concessa: feudalis enim contractus, ut ceteri contractus consensuales, scriptura non indiget *vid. Hotom. disput. feud. cap. 25. in fin. Vesembec. de feud. cap. 8. n. 31. Struvium Syntagm. jur. feud. cap. VIII. §. 8. ac Vultejum de feud. lib. I. cap. VII. n. 42.* In his vero casibus, nec scripturæ amissio, nec ipsius defectus quidquam officiunt: ex jure enim feudorum, *si instrumentum deficiat, vel quia factum non fuerit, vel quia amissum sit*, extrinsecæ probationes admittuntur. *Feud. lib. II. tit. 2. quid sit investitura.* Hujusmodi vero probationes sunt, vel posteriores investituræ,

quæ ad præcedentium normam factæ præsumuntur, vel testium depositiones, vassalli jusjurandum, vel confessio, inventarium, ac demum continuatæ releviorum, atque adohæ solutiones Baroni, a quo feudum tenetur, factæ, quæ præsertim feudalem qualitatem evincunt. *F. lib. II. tit. 2. Vultejus de feud. lib. II. cap. 3. n. 19., & sequ. Rosenthal. de feud. cap. VI. conclus. 68. de Ponte conf. 30. n. 13. cum aliis.* Hujusmodi vero probationes cum similibus, an subfeuda militaria sint, vel rustica optime demonstrant.

§. XXII. Antequam vero hinc abeamus non inutile erit definire, utrum feuda plana, & de tabula militaria pro nobilibus sint habenda, quæ quidem disceptatio rectæ nostræ Constitutionis interpretationi facem præfert: in ipsa enim de successione *nobilium* agitur. Id plerique negant ea ratione ducti, quod subvassalli non Regi, sed Baronibus inserviant. At

qui

qui ita scripserunt turpiter quidem sunt decepti. Exploratum sane est feuda militaris virtutis præmia fuisse: sive enim Rex Baronibus, sive Barones ipsa suis concefferint commilitonibus, ob bellicam virtutem concessionem istas fieri consuevisse procul dubio est. Quis vero ignorat apud bellicas gentes homines armorum gloria præstantes pro nobilibus fuisse habitos? Nec nobilitas, præsertim media ætate aliter, quam armis acquiri consuevit. Sane, si ipsa Romanorum instituta inspiciamus, militiam, militesque decoris distinctos fuisse vocabulis inveniemus. Sexcenta Romani juris loca in promptu sunt. *Plæclaram, ac nobilem* appellat militiam Imp. Zeno in *l. 2. in princ. C. de Primic. ac Secundicer. Militaris dignitas* ab Honorio, ac Theodosio usurpatur in *l. inter alias pen. C. de palatinis sacrar. largit.* Et passim alibi *miles, ac plebejus, miles, ac privatus* pro contrariis

riis afferuntur (1).

§. XXIII. Quoad Germanos, quibus feuda sua debent incunabula, nil ipsis præter armorum strepitum placuisse comper-
tum est. Fortibus juvenibus agros colere
turpe erat. Carnibus, caseo, ac lacte ve-
scebantur, atque armorum gloria inter
ceteros distingui optabant, teste Tacito *de*
Moribus Germ. cap. XIII., ac *Cæsare de*
bello Gallico lib. VI. cap. VI. Si igitur
apud bellicas gentes milites tanti habiti
sunt, ac tum feuda, tum subfeuda præ-
stantioris bellicæ virtutis præmia esse con-
sueverunt, quis inficiari unquam poterit
feuda etiam *plana*, ac *de tabula*, sed sub
militari servitio concessa; pro nobilibus
esse habenda? Subfeudatarii sane æque,
ac feudatarii olim *milites, fideles, ac vas-*
salli

(1) *L. milites, l. divo C. de quest. l. sed*
& milites in princ. & iterum §. scribit ff. de
excus. tutor. l. ne quid §. ult ff. de incend. ruin.
nauf. l. volumus C. de testam. & alibi.

salli dicebantur, quod ex feudorum li-
bris, ex Regni Constitutionibus, atque
ex Baronum Catalogo sub Guilermo II.
condito, atque a Camillo Borello *in vin-*
dice Neapolitanæ nobilitatis edito luculen-
ter patet. Qui vero subfeudatarios non
Regi, sed Baroni servire putant, falluntur
quidem. Feudatarii enim æque, ac sub-
feudatarii Regi serviebant, quia ipsum si-
mul militari opera juvabant. Id ex ipso
feudali jure evincitur. In titulo enim
XXXIV. lib. II. *de lege Corradi §. 2.* a
vasallo subfeudum concedi posse statuitur,
modo militi det, *ut domino SIMILITER*
servire possit. Subvasallus igitur domino,
idest Regi pariter servit. Cum Kochlio
ideo recte dicamus, quod *Supremus Prin-*
ceps, Imperator, vel Rex Superiorem non
recognoscens fons, & caput est omnium
feudorum, ac subfeudorum. Append. de
Mat. subfeud. singul. XI.

§. XXIV. Prædicta magis confirmantur, si
ad

ad nobilitatem medio ævo militibus tributam attendamus. Tunc enim silentibus literis, ac armis undique obstreptibus, honoribus nemo potiri poterat, nisi miles esset. Quin & causarum decisiones inter privatos armis etiam confidi solebant. *Constit. Prosequentes de pugn. sublat.*, & *Constit. Monomachiam*. Milites omnes nobiles fuisse viros feuda, subfeuda, vel saltem non mediocria bona possidentes, atque e militia servos, agrorum colonos, villanos, ac capite censos exclusos fuisse eleganter ostendit Muratorius, tum ex Caroli Magni Capitularibus, tum ex aliis vetustis monumentis. *Antiqu. Ital. dissert. XI.* & *XXVI.* Quin & Comitum, atque Abbatum subfeudatarios milites, nobiles fuisse viros idem auctor ibidem demonstrat. His vetera accedunt monumenta, ac scriptorum testimonia a *Dufresne* allata in *verb. Valvasores*. Valvasorum enim ordo semper a plebeis fuit distinctum in legalibus San-

ctio-

ctionibus medio ævo latis. Immo in Charta Ludovic. VI. Regis Franciæ anno 1126. varia privilegia Valvasoribus Minoribus, sive subfeudatariis conceduntur. *Valvasores nostros, qui cum armis feudum suum deservunt a prædictis consuetudinibus, a talione videlicet, a fossis, ab excubiis assensu burgensium privavimus*. In quo præterea illud animadvertendum est, quod Rex Ludovicus subfeudatarios *Valvasores nostros* appellat. Generatim vero subfeudatarios, sive *Minores Valvasores* pro nobilibus in Gallia fuisse habitos tradit *Hotomanus de verb. feud. in verb. Valvasores*, & in *disput. feud. cap. II.*

§. XXV. Hujus rei testimonia in nostrorum Principum Constitutionibus pariter occurrunt. Rex enim Rogerius cum multos in sui Regni initio novæ militiæ adscriptos videret, qui obscuræ stirpis essent, statuit, ut quilibet novus miles a militiæ nomine, & professione penitus decidat,

ni-

*nisi forte a MILITARI GENERE, per
 successionem duxit prosapiam. Constit. un.
 tit. de nova militia. Fridericus II. Ro-
 gerii vestigiis insistens statuit, ut amodo
 ad militarem HONOREM nullus accedat,
 qui non sit DE GENERE MILITUM, si-
 ne mansuetudinis nostræ licentia pariter,
 & mandato Ec. tit. de honore milit. ju-
 dices, & Notarii. Militarem etiam nobi-
 litatem Constitutio Prosequentes de pugnis
 sublatis ostendit. Ea enim statutum est,
 ut nullus angarius, vel villicus, seu qui-
 cunque villanus, & postremo nullus vilis
 conditionis contra Comites, aut Barones,
 aut etiam simplices milites in testem possit
 induci. Si igitur viles personæ testimo-
 nium dicere adversus Comites, Barones,
 ac simplices milites prohibentur, clarum
 est, quod isti, qui viles ex Friderici men-
 te non sunt, sint nobiles. Immo ex eadem
 Constitutione quatuor militum testimo-
 nium, octo burgensium bonæ, & honestæ
 opi-*

opinionis testimonio par est.
 §. XXVI. Argumentis porro opus non
 est, cum aliæ Regni Constitutiones expres-
 se milites, ac Barones nobiles declarent,
 in quorum numero subfeudatarii procul
 dubio erant, ut jam dixi. Imperator
 sane Fridericus in *Constit. unic. tit. de fi-
 de nobilium, & ignobilium in declarat.
 debiti faciend.* statuit. Ut si quis comes
 fuerit, qui quantitatem ipsam debeat de-
 clarare, sacramento ipsius Comitis usque ad
 quantitatem centum unciarum auri credatur.
 Baroni autem de quinquaginta. Simplici
 militi de viginti quinque: burgenfi autem
 bonæ opinionis, & diviti de libra auri
 una: aliis autem usque ad tres uncias ju-
 rantibus tantum volumus esse credendum.
 Nobiles igitur in Constitutionis titulo
 enunciati sunt Comites, Barones, ac sim-
 plices milites, quibus gradatim major
 fides habetur. Alia vero Friderici Consti-
 tutio sub titulo de *servand. indemnir. Co-*
 mi-

mitibus, Baronibus, & militibus rem extra omnem dubitationis aleam statuit . Ait Imperator : *Ut universis, & singulis Regni nostri NOBILIBUS honor debitus integre servetur, Comitibus, Baronibus, ac ceteris militaribus viris eorum judicia sibi invicem reservamus &c.* Si Imperator de *Nobilibus* agens, Comites, Barones, ac ceteros militares viros enumerat, perspicuum est omnes istos pro *Nobilibus* *Friedericum* habuisse, ac proinde subfeudatarios, qui in *Baronum*, ac *militum* numero sunt, nobiles pariter fuisse . Id ipsa Regni ratio exposcebat . Regnum enim armis partum; non aliter inter hostium incursiones, ac bellorum strepitum, quam armis sustineri poterat . Hinc frequentissimus feudorum, ac subfeudorum usus, quæ omnia pro militia sunt constituta . Adeo vero nobile militum habebatur nomen, ut in vetustis *Neapolitani* Regni instrumentis *nobilis*, ac *miles* pro synonymis

mis sæpe occurrant . Immo, & veteri opinione retenta, Regni nostri *Consilarii militum* titulo hodie etiam decorantur .

§. XXVII. Hinc improbabilis profecto illorum opinio est habenda, qui sola feuda a Rege concessa nobilia esse tradunt . Si hoc sane foret, cur nam distingui solent feuda plana militaria a rusticis? Hæc Pragmatici omnes, ac præsertim *Rovitus dec. 42. n. 2.* personis ignobilibus, ac villanis, & sub ignobili præstatione concedi consuevisse tradunt . Si igitur hæc feuda, quia absque militari servitio conceduntur pro ignobilibus habentur, e contrario illa, quæ sub militia honore concessa reperiuntur, pro nobilibus sunt habenda; quod enim ignobile non est, illud nobile esse oportet . Neque ex hoc quis credat omnia feuda æque nobilia esse reputare . Sunt certi quidem nobilitatis gradus : & sane quæ feuda a Rege conceduntur, præsertim cum jurisdictione, ac

hominibus ea magis sunt nobilia. At non inde inferre licet, quod reliqua omnia sint ignobilia, ut quibusdam placuit. Ut enim feudum nobile sit, sufficit, ut militiae onus sustineat: militiam enim nobilitas sequitur, licet pro feudorum dignitate majores, vel minores sint nobilitatis gradus, sicuti plures in Regno Familiae, quae nobiles appellantur, majora, vel minora nobilitatis praesferunt requisita. Ex quo igitur feuda a Rege concessa sunt magis nobilia, non ideo ea, quae a Baronibus cum militiae onere tenentur pro ignobilibus sunt habenda; quod si quidem esset, milites a villanis, ac feuda militaria a rusticis nil different, quod sanæ mentis Interpres adfirmare non poterit. Omne igitur militare feudum nobile est, licet subvassallus *secundi ordinis nobilis* cum Dufresne recte dici possit in verb. *Vassallus*; de qua re videndi sunt Lanarius, Vivius, Maglianus, ac omnibus elegantior

Ma:

Marinus Guaranus qui pulchre hanc tueretur sententiam (1).

C A P. II.

*De subfeudis militaribus in Constitutione
ut de successionibus Fridericum
egisse demonstratur.*

§. I. **H**Is ita enucleatis videamus quæ huc usque nostri Interpretes scripserint quoad succedendi rationem in omnibus hisce feudorum generibus servandam. Quoad feuda quaternata, ac quaternata *secundum quid* omnes uno ore conveniunt

D 2

Fri.

(1) Lanarius in repet. feud. cap. I. de success. feud. Vivius lib. II. dec. 275. n. 15. Maglianus proleg. jur. feud. §. 22. cap. III. de feudo nobili, ac ignobili, & §. 43. n. 3. de feudo plano, ac de tab. Guaranus jus feudale Neap. ac